

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. הממלא כרסו מכל דבר אחזתו אוחילו ... אכול שלישי ושתה שלישי והנה שלישי
לכשתכעוס תעמוד על מילואך ... סעודתך שהנאתך ממנה משוך ירך הימנה ואל תשהה
עצמך בשעה שאתה צריך לנקבך.....2
- ב. הקיז דם ושימש מטתו הוויין לו בנים ויתקין הקיזו שניהם ושימשו הוויין להן בנים
בעלי ראתן ... לא אמרן אלא דלא טעים מידי אבל טעים מידי לית לן בה ... בא מן הדרך
ושימש מטתו הוויין לו בנים ויתקין.....3
- ג. הבא מבית הכסא אל ישמש מטתו עד שישעה שיעור חצי מיל מפני ששד בית הכסא
מלוה עמו ואם שימש הוויין לו בנים נכפים.....4
- ד. המשמש מטתו מעומד אוחזתו עוית מיושב אוחזתו דלריא היא מלמעלה והוא
מלמטה אוחזתו דלריא.....5
- ה. שלשה דברים מתיזין גופו של אדם ואלו הן אכל מעומד ושתה מעומד ושימש מטתו
מעומד 6
- ו. חמשה קרובין למיתה...שימש מטתו ועמד.....6
- ז. ששה העושה אותן מיד מת ואלו הן הבא בדרך ונתייגע הקיז דם ונכנס לבית המרחץ
ושתה ונשתכר וישן על גבי קרקע ושימש מטתו אמר רבי יוחנן והוא שעשאן כסידרן אמר
אביי כסידרן מת שלא כסידרן חליש.....6
- ח. שמונה רובן קשה ומיעוטן יפה ואלו הן דרך ודרך ארץ עושר ומלאכה יין ושינה חמין
והקזת דם.....7
- ט. אמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקוס וחזר ואמר אל תכתבו אין דבריו האחרונים
כלום ... אין כותבין אלא לכשישתפה ... לא סמיה בידן האי סמיה בידן.....7
- י. שחט בו שנים או רוב שנים ... ראוהו מגויד או צלוב על הצליבה ורמזו ואמר כתבו גט
לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו.....8
- יא. שחט בו שנים או רוב שנים וברח מעדין עליו.....8
- יב. שחט בו שנים או רוב שנים ה"ז אינו גולה ... היישינן שמא הרוח בלבלתו אי נמי הוא
קירב את מיתתו ... דשחטיה בביתא דשישא ופירכס אי נמי דשחטיה בברא ולא פירכס 9
- יג. נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך כו' וליחוש דלמא שיחיא דלאו לאו נקטיה ...
דאמרינן ליה בסירוגין ... חד לאו ותרין הן ותרין לאו וחד הן ... אומרים לו דברים של ימות
החמה בימות הגשמים ושל ימות הגשמים בימות החמה ... בפירי.....9

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

דף ע.

א. הממלא כרסו מכל דבר אחזתו אוחילו ... אכול שלישי ושתה שלישי והנח שלישי לכשתכעוס תעמוד על מילואך ... סעודתך שהנאתך ממנה משוך ירך הימנה ואל תשהה עצמד בשעה שאתה צריך לנקבין

הואיל והיות¹ הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא, שהרי אי אפשר שיבין או ידע דבר מידיעת הבורא והוא חולה, לפיכך צריך להרחיק אדם עצמו מדברים המאבדין את הגוף, ולהנהיג עצמו בדברים המברין והמחלימים, ואלו הן: לעולם לא יאכל אדם אלא כשהוא רעב, ולא ישתה אלא כשהוא צמא, ואל ישהא נקביו אפילו רגע אחד², אלא כל זמן שצריך להשתין או להסך את רגליו יעמוד מיד.

לא יאכל אדם עד שתתמלא כריסו, אלא יפחות כמו רביע משבעתו³, ולא ישתה מים בתוך המזון אלא מעט ומזוג בין, וכשיתחיל המזון להתעכל במעיו שותה מה שהוא צריך לשתות, ולא ירבה לשתות מים ואפילו

¹ רמב"ם הלכות דעות פרק ד הלכה א – ב

² הנה זהו מצד רפואה אבל מצד איסור וקדושה חזר בזה סוף הל' מאכלות אסורות. אור הישר וכעין זה במעשה רקח

³ עיין אור שמח שמקורו של רבינו מהגמ' כאן אכול שלישי ועיין עבודת המלך כבר תמהו בזה דהא אמרו בגמ' שם אכול שלישי ושתה שלישי ואיך כתב רבנו כמו רביע, ומ"ש דאפשר הוא רביע מלבר אינו מובן כלל ועי' תוס' נדה כ"ד ב' ד"ה אכילתו דהא דאמרו אכול שלישי וכו' לאו דוקא, ואפשר דה"ה נמי לענין הנח שלישי לאו דוקא עי"ש. ועי"ש שהביא דבר מחודד בזה להגאון מלבי"ם ז"ל ולפי דבריו כונת רבינו אמרו אלא יפחות כמו רביע משבעתו כלומר משיעור השביעה ועולה לפי חשבון זה שיעור האכילה חמש ביצים ורביע ועוד ועיין שערי דעה שם שכתב ועדיין קשה על רבינו שכתב שיפחות כמו רביע באכילה לבד, ולא הזכיר השתי כלל ואליהו א"ל לרב נתן שהשני שלישים הוא שלישי ואכילה ושתי. וראיתי בספר עיני יצחק בגימין שם שכתב לתרץ דהו"ל דברו לפי דרכם ומנהגם שהיו אוכלים תמיד דברים יבשים וקשים שדרכם הי' לאכול באצבעותיהם, ואח"כ היו שותים הרבה כדי לשרות המאכל, וכמו שהוא נהוג גם היום בין אנשי הערבים ולכך אמר אליהו אכול שלישי ושתה שלישי, ורבינו ז"ל מדבר כמו שהיה המנהג במדינתו, והיינו כמו שאנו נוהגים היום במדינות הישוב שמבשלים תבשיל עם רוטב ואוכלים עם כף, והשתי נכללת גם באכילה, ע"כ הזכיר רבינו שיפחות כמו רביע, והזכיר האכילה לבד, משום שנכללת בה ג"כ השתי עכ"ד, ובתוס' נדה דף כ"ד ע"ב ד"ה אכילתו כו' כתבו דהא דאמרו אכול שלישי ושתה שלישי כו' לאו דוקא אלא שבין אכילה ושתי יהי' שני שלישים עיין שם.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

כשיתעכל המזון, ולא יאכל עד שיבדוק עצמו יפה שמה יהיה צריך לנקביו.⁴

מהכללים⁵ שאמרו בבריאות הגוף, כל זמן שאדם מתעמל ויגע הרבה⁶, ואינו שבע⁷ ומעיו רפין אין חולי בא עליו וכחו מתחזק, ואפילו אוכל מאכלות הרעים.

וכל מי שהוא יושב לבטח ואינו מתעמל, או מי שמשא נקביו, או מי שמעיו קשין, אפילו אכל מאכלות טובים ושמר עצמו על פי הרפואה, כל ימיו יהיו מכאובים וכחו תשש, ואכילה גסה לגוף כל אדם כמו סם המות, כמבואר להלן דף ע. והוא עיקר לכל החלאים, ורוב החלאים שבאים על האדם אינם אלא או מפני מאכלים רעים, או מפני שהוא ממלא בטנו ואוכל אכילה גסה אפילו ממאכלים טובים, הוא ששלמה אמר בחכמתו (משלי כא פסוק כג) שִׁמְרֵנו כַּאֲפִילוֹ מִמַּאֲכָלִים טוֹבִים, הוא ששלמה אמר מלאכול מאכל רע או מלשבוע, ולשונו מלדבר אלא בצרכיו.

ב. הקיז דם ושימש מטתו הוויין לו בנים ויתקין הקיזו

שניהם ושימשו הוויין להן בנים בעלי ראתו ... לא אמרו

אלא דלא טעים מידי אבל טעים מידי לית לן בה ... בא

מן הדרך ושימש מטתו הוויין לו בנים ויתקין

⁴ מן הראוי לציין בהדגשה מיוחדת, כי בהלכות דעות, התורה הרמב"ם דרכי התנהגות ברורים לאדם, כיצד ישמור על בריאותו. סדרי המזון וכמויותיו, סוגי מאכלים העשויים להזיק לבריאות, הנבלתם בזמן (עונות השנה) ובכמות לפי מדת הנזק שבאכילתם, הפעלה סדירה של בני מעיים, התעמלות, סדרי שינה וזמניה, סדרי רחצה ונקיון, הקות דם, יחסי אישות וכדומה. לא כל הדברים שהזכיר הרמב"ם העתקו מדברי רבותינו בתלמוד. חלק גדול מהם כתבם עפ"י השכלתו הרפואית, וחלק מהם אף בניגוד לדברי רבותינו בתלמוד (מטעמים שאין זה המקום להסבירם). ובראשית הפרק כתב, כפי שצויין לעיל: לפיכך צריך להרחיק אדם עצמו מדברים המאבדים את הגוף ואלו הם, וכאן באה הרשימה הארוכה. כל זה כתב הרמב"ם בספרו ההלכתי הגדול הי"ד החזקה, לא התכוין הרמב"ם בכך לעצות טובות בלבד, כי זאת היה עושה בעשרות ספרים אחרים ואגרות רבות שכתב. כאן התכוין הרמב"ם לפסוק הלכה, על אותו יסוד של החובה הבסיסית ש"היות הגוף בריא ושלם מדרכי ה' הוא" שמקורו בפסוק "ונשמרתם מאד לנפשותיכם". מעתה, אף כי עיקרם של דברים הוא משום בריאות, הרי שכאשר נפסקו להלכה, נאמרו על כל אדם מכה קדושת ההלכה, ככל דין אחר המבואר שם, וכשם שאין שום אדם מהרהר באיסור חלב או דם ובדומה, כך הוא הדין ביחס לפסיקה הנובעת מסכנת בריאות, משום שהיא מקודשת מכה ההלכה. שו"ת עשה לך רב חלק ב סימן א

⁵ רמב"ם הלכות דעות פרק ד הלכה יד – טו

⁶ ובספר לשון חכמים העתיק דברי רבינו באפרסימו שחיבר בעניני הרפואה וכתב בזה הלשון, תועלת התנועה המה שלשה, הא' נותן קישוי ועוצם באברים, הב' מרבה חום הטבעי, הג' מניע הרוחות, והתכלית מזה ע"י הא' לא יזקו האברים משננים ההוים בזמן ודומיהם, וע"י הב' יוליד עיכול טוב, וע"י הג' יומשך מירוק יותרת ע"י זיעה וכדומה, אבל ריבוי התנועה גם כן רע ומייבש הליחות ומכבה החום, והכל לפי האדם והתנועה הראוי ואחר התנועה צריך ליוהר מאד מן הקור עד שתתיישב נפשו כו' עכ"ד בקצרה. שערי דעה שם

⁷ כההיא דגיטין דף ע' ע"א אוכל שלישי ושתה שלישי והנח שלישי כו' עיין שם, או כדברי רבינו בפרקין לעיל הל' ב' דיפחות כמו רביע משבעתו עיין שם, ומ"ש שם בס"ד שערי דעה הלכות דעות פרק ד הלכה יד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

לא יבעול⁸ אדם ביום הקזה, ולכאורה הוא הדין ביום בו תרם דם⁹, ואם טעם משהו אחר ההקזה אין חשש¹⁰.

וכן מי שחלה ונתרפא יזהר מלשמש עד שיתחזק גופו כי יכאיבהו ויחליאהו ולא ידע כי בנפשו הוא¹¹, ולא ישמש ביום יציאה לדרך או ביאה מן הדרך סמוך להם לא לפנייהם ולא לאחרייהם שקשה לו, ודוקא כשהלך ברגליו אבל נוסע בקרון לית לן בה, ואדרבא מצוה לפקוד אשתו בעת יציאתו לדרך ובבואו, דאז משתוקקת אליו, ובלילה קודם שיצא לדרך¹² מצוה הוא לו¹³ גם בהולך ברגליו.

ג. הבא מבית הכסא אל ישמש מטתו עד שישהה שיעור חצי

מיל מפני שישד בית הכסא מלוה עמו ואם שימש הזויין לו

בנים נכפים

היוצא מבהכ"ס קבוע, כלומר שיש שם מקום מושב¹⁴, אפילו לא עשה צרכיו¹⁵, אל ישמש מטתו עד שישהה שיעור חצי מיל¹⁶ שהוא 9 דקות

⁸ שו"ע ונו"כ או"ח רמ טו

⁹ בשו"ת הר צבי יורה דעה סימן קנד ועיין בכתב עת הלכה ורפואה ד, קמג – קמו במאמר מאת הרב אליעזר יהודה ולדינברג זצ"ל (מחבר הצי"א) בחיוב תרומת דם שעלולה לגרום חלישות, שהשוה אותם להרדי. וכן בשו"ת ציץ אליעזר חלק מז סימן כג, ובחלק יב סימן מז גבי תרומת דם ערב יום טוב, וכן בהערות הגרי"ש אלישיב מסכת פסחים דף קיב. כתב – ובזמנינו שמקיימים לתרומת דם אין לך הקזה גדולה מזו שהרי מוציאים כמות דם אבל מה שמוציאים קצת לבדיקת דם אינו כלום. וכ"כ בדמייך חיי (עמ' נג) בשם הגרי"ש

¹⁰ ערוך השולחן אבן העזר סימן כה סעיף ז, וצ"ע אמאי לא הזכירו הפוסקים מלבדו דאי טעים מידי לית לן בה כדאיתא בגמ'

¹¹ מ"ב שם נג

¹² וזה שאמרו ביבמות (ס"ב:) שהאשה משתוקקת על בעלה בשעה שיוצא לדרך ושצריך לפקדה זהו כשנוסע בעגלה שאינו הולך ברגל דזה שאמרנו ולא ביום יציאה או ביאה מן הדרך זהו כשהולך ברגליו והוא מתייגע או אפשר שיפקדנה בלילה הקודמת. ערוך השולחן או"ח שם סעיף א

¹³ לבוש שם

¹⁴ לאפוקי בהכ"ס עראי. משנה ברורה סימן רמ ס"ק נד וכבר ביד אפרים (על מג"א ס"ק כ"ט) עמד על מדוכה זו, ופירש ז"ל דמה שאמר הסדר היום שיש לו מקום ומושב, כוונתו אשד של בית הכסא, כלומר כל בית הכסא קבוע שיש שם מקום ומושב להשד, דרק בבית הכסא קבוע יש לו לשד מקום ומושב, ומשם יתדבק באדם חס ושלום.

¹⁵ דרכי חיים ושלום אות שמ"ו, שו"ת באר משה ח"ה סי' א', שו"ת שרגא המאיר ח"ד סי' פ"ד דזיל בתר טעמא דשד של ביהכ"ס מלווהו, וצ"ע אם יש להחמיר בבהכ"ס שיש שם גם מקום רחצה וגם ארונות לאיכסון דברים שונים וכדו' ואינו רק ביהכ"ס גרידא,

¹⁶ כ"כ גם בסדה"י בשם הזוהר אלא שהוא כתב שלא ישמש מטתו כל אותה שעה ועיין ביד אפרים דגם כונת הזוהר לאו דוקא שעה ממש אלא ר"ל זמן מה ע"ש. מ"ב שם וכ"כ ברכ"י סקי"ב, סידור יעב"ץ, שלחן המהור שם, כה"ח סקי"ז,

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

לפחות¹⁷, מפני ששד של בהכ"ס מתדבק בו¹⁸. ולא רק באיש הבא מבית הכסא ימנע עצמו מלשמש עד שישהה כחצי מיל, אלא גם באשה שיצאה מביה"כ אל תשמש עם בעלה עד אותו זמן הנזכר¹⁹. אבל עשה צרכיו מחוץ לביה"כ קבוע אין צריך להמתין. וי"א שבימינו²⁰ יש להקל שהנכנס לגדולים ועשה צרכיו, ימתין כחצי מיל אפילו בבית הכסא שלנו לכתחלה, ואי נכנס ולא עשה צרכיו, ואפילו השתין מים, ויוצא, אין צריך להמתין כלל²¹.

ד. המשמש מטתו מעומד אוחזתו עזית מיושב אוחזתו דלריא היא מלמעלה והוא מלמטה אוחזתו דלריא

לא יבעול מעומד ולא מיושב²² וכן כשהיא מלמעלה והוא מלמטה ולא עוד אלא דמאבר זרע דגמירי שאין אשה מתעברת מעומד²³.

¹⁷ בערוך השולחן אבן העזר סימן כה סעיף ח וז"ל וזהו ערך ששית שעה, וכן ב מסגרת השלחן סי' ק"ג סקט"ז שיעורו מ' רגעים ולכל היותר י"ב רגעים, אך בשלחן המהור סקו"א ובטהרת ישראל סעי' כ' כתבו שיעור י"ב רגעים

¹⁸ ואין הכוונה שהשד של הבית הכסא נדבק על הזרע היוצא מהאיש אלא שאותו שד נדבק על האשה ומשם על הולד שיוצא מהזוג של אותו זמן ולחול כל זה נגלה מסוד ה' אל יראיו. שו"ת באר משה (שטרן) חלק ה סימן א

¹⁹ שו"ת באר משה שם.

²⁰ שבית הכסא נקי והוגלו השדים מבין בני אדם. ועיין שו"ת יביע אומר חלק ח – אורח היים סימן א שהביא להגאון יעב"ץ בספר מור וקציעה (סי' ג, דף ד ע"ב) בד"ה ואמנם, שכתב, שדוקא בימיהם שהיו מתרחקים מן הישוב להפנות בשדות, הנפנה שם הוא בסכנה עצומה מהשד של בית הכסא, ולכך היו צריכים שמירה יתרה ולבקשת רחמים באמירת התכבדו מכובדים וכו', משא"כ במקומות מושבותינו שהבתי כסאות אצל הבתים ובמקומות ישוב של בני אדם, לא שכיחי מזיקים, ומשום הכי נהגו שלא לאומר, ולפ"ז י"ל שבזמנינו ובמקומותינו שבהכ"ס במקום ישוב בני אדם אין לחוש כל כך לשד דבהכ"ס, ואפי' במקום הפסד ממון יש להקל. והנה בהקדמת הזוה"ק (דף י ע"ב) איתא, רוחא חדא אית בכל בית הכסא דעלמא, דשריא תמן, ואתהני מההוא לכלוכא ומינופא, ומיד שרי על אצבעין דידוי דבר נש. ע"ש. וכ"כ הארי"ז"ל בשער מאמרי רשב"י (פרשת תצוה) והובא בספר בן איש חי (ר"פ ויצא). ע"ש. ולפ"ז י"ל שבבתי הכסא שלנו שהם נקיים תמיד, מפני שקבוע שם סילון של מים שעל ידי לחיצת יד זורמים מיד מים רבים בשטף קצף ומנקים את האסלא מכל טינפת, ומטעם זה כתב הגאון ראש ישיבת חכמי לובלין בשו"ת אר"ץ צבי (סי' קי) בשם הגאון מטארנא (בעל אמרי יושר), שכל בתי כסאות שיש בהם סילונית מים להדיח ולשטף האסלא אחר עשיית צרכים, אין עליהם דין בית הכסא.

²¹ שו"ת משנה הלכות חלק יח סימן קמז

²² שו"ע ונו"כ שם

²³ וע"י מחלה זו מפקח בפיו ונ"ל דאם אירע ששימש מעומד ופירש ממנה ונתעברה אין יכול להוציא לעז שזינתה דהרי במקרה יכול להיות שנתעברה מעומד כדאיתא שם ולכך זה מתייש כחו כשמשמש מעומד. ערוך השולחן אבן העזר סימן כה סעיף ה. ונ"ל דלקיים מצות עונה המחוייבת מדאורייתא ואי אפשר בענין אחר רק מעומד לא יבטל המצוה, וראיה לדבר יכניה מלך יהודה דצדיק נמור היה עיין שם בגמרא. דרך פקודיך מצות עשה א חלק המעשה אות יא

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ה. שלשה דברים מתיזין גופו של אדם ואלו הן אכל מעומד ושתה מעומד ושימש מטתו מעומד

לעולם כשיאכל אדם²⁴ ישב במקומו או יטה על שמאלו, ולא יהלך ולא ירכב ולא ייגע ולא יזעזע גופו ולא יטייל עד שיתעכל המזון שבמעיו, וכל המטייל טיול מרובה²⁵ אחר אכילתו, או שיגע, הרי זה מביא על עצמו חלאים רעים וקשים.

ו. חמשה קרובין למיתה... שימש מטתו ועמד

כשימש מטתו²⁶ בדרך העולם ועמד מיד, יש סכנה בדבר אלא ישהא מעט ואחר יקום, ותשמיש הוא ממהדברים שמיעוטן יפה ורובן קשה ויש שם בגמ' רפואות בענין הזה אבל אין אנהנו בקיאים בשמות הרפואות שלהן.

ז. ששה העושה אותן מיד מת ואלו הן הבא בדרך ונתייגע הקיז דם ונכנס לבית המרחץ ושתה ונשתכר וישן על גבי קרקע ושימש מטתו אמר רבי יוחנן והוא שעשאן כסידרון אמר אביי כסידרון מת שלא כסידרון חליש

השכבת זרע הוא כח הגוף ומאור העינים תלוי בו, וכל זמן שתצא ביותר הגוף כלה וחיינו אובדים, והוא שאמר שלמה המלך ע"ה בחכמתו (משלי לא פסוק ג) אל תתן לנשים חילף.

וכל השטוף בבעילה זקנה קופצת עליו וכחו תשש ועיניו כהות וריח רע נודף מפיו ושער ראשו וגבות עיניו וריסי עיניו נושרות ושער זקנו ושיחיו ושער רגליו רבה ושיניו נופלות, והרבה כאבים הויץ מאלו באין עליו. ואמרו חכמי הרופאים אחד מאלף מת משאר חלאים והאלף מרוב תשמיש. לפיכך צריך

²⁴ רמב"ם הלכות דעות פרק ד הלכה ג

²⁵ אור שמח שם ועיין פרי חדש שם וז"ל "היינו דוקא לטייל וליגע אחר אכילה אבל עכ"פ צריך לילך ד' אמות אחר אכילה דגרסינן בהמקבל אמר שמואל כל מילי ידענא אסותיהו לבר מהני תלת מאן דאכיל אהינא מריא אליבא רקניא ומאן דאסר מיתנא דכיתנא רטיבא אחרציה ומאן דאכיל נהמא ולא מסני ארבעא גרמדי".

²⁶ ערוך השולחן אבן העזר שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אדם ליהדר בדבר זה אם רוצה לחיות בטובה, ולא יבעול אלא כשימצא גופו בריא וחזק ביותר, והוא מתקשה הרבה²⁷ שלא לדעתו ומסיח עצמו לדבר אחר.

לא יקין אדם דם²⁸ ויכנס למרחץ בו ביום, ולא יקין ויצא לדרך, ולא ביום שיבא מן הדרך, ויאכל וישתה ביום ההקזה פחות ממה שהוא רגיל, וינח ביום ההקזה ולא ייגע ולא יתעמל ולא יטייל.

ח. שמונה רובן קשה ומיעוטן יפה ואלו הן דרך ודרך ארץ עושר ומלאכה יין ושינה חמין והקזת דם

לא ירגיל אדם²⁹ להקיז דם תמיד, ולא יקין אלא אם יהיה צריך לו ביותר, ולא יקין לא בימות החמה ולא בימות הגשמים אלא מעט בימי ניסן ומעט בימי תשרי, ומאחר חמשים שנה לא יקין כלל.

דף ע:

ט. אמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקוס וחזר ואמר אל תכתבו אין דבריו האחרונים כלום ... אין כותבין אלף לכשישתפה ... לא סמיה בידן האי סמיה בידן

כבר התבאר לעיל דף סז: היה בריא³⁰ בשעה שצוה לכותבו וליתנו³¹ ואח"כ אחזו החולי, אין כותבין אותו בעודו בחליו, ואפילו אם כשהתחילו לכותבו היה שפוי, ואחר כך נתקלקל יניחו מלגמור כתיבתו עד שיחזור וישתפה³².

²⁷ והקישוי כשהיה וימצא כובד ממתניו ולמטה וכאילו חוטי הבצים נמשכים ובשרו חם, כגון זה צריך לבעול והבעילה היא רפואה לו

²⁸ רמב"ם הלכות דעות פרק ד הלכה יח

²⁹ רמב"ם שם

³⁰ שו"ע ונו"כ שם ב

³¹ שהרי אם לא צוה ליתנו בלא"ה אינו נתינה והרי הוא בטל כיון שלא אמר תנו. גט פשוט שם ז.

³² גט פשוט ו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ואם כתבוהו ונתנוהו בעודו בחליו, אם הוא חולה שרפואתו בידינו הרי זה פסול מדרבנן³³, אבל ספק גט מיהא איכא כיון דקרוב הוא להבריא שמא בריא הוא, וריח הגט יש בו לפוסלה על בעלה אם כהן הוא, וכן אם קבלה קידושין מאחר תופסין בה מספק, ואם אין רפואתו בידינו, אינו כלום ובטל לגמרי כאילו לא נכתב ואפילו ריח הגט אין בו, לא שנא מתוך החולי לא שנא נתרפא. וי"א³⁴ שאין חילוק ולעולם בין רפואתו בידינו ובין אם לאו אינו אלא פסול דרבנן.

אבל לכשיתרפא כותבין אותו מחמת ציווי הראשון שצוה כשהיה בריא, ואין צריך שיחזור ויצוה לכותבו, אלא מן הסתם כותבין אותו מכח ציווי הראשון, ואפילו מיחה בחוליו לכותבו אין באותו מחאה כלום, כיון שלא היה בדעתו בשעת המחאה, אלא כותבין ונותנין אותו לכשיתרפא, ואין צריכין לימלך בו פעם שנית.

י. שחט בו שנים או רוב שנים ... ראוהו מגויד או צלוב על

הצליבה ורמוז ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלז יכתבו

ויתנו

כבר התבאר במסכת יבמות דף קכ: שהגוסס³⁵ הרי הוא כחי ויכול לגרש את אשתו, וכן אם שחטו בו שנים או רוב שנים, או ראוהו מגויד או צלוב והחיה אוכלת בו, וכן שנפל מן הגג ורמוז ואמר כתבו גט לאשתי כותבין ונותנין כל עוד שנשמתו בו ששואלין אותו נכתוב גט לאשתך והרכין בראשו, כמה פעמים. דאף על פי שנחלש מלהוציא דבור מפיו מ"מ דעת צלולה לו וצריכין לבודקו. ובדיעבד אפילו לא בדקו אותו נותנים גט³⁶.

יא. שחט בו שנים או רוב שנים וברח מעידין עליו

³³ לבוש. ולדעת הטור אם נשתמה בשעת הכתיב ונתינה אפי' אם היה בדעתו בעת שצו' לכתוב מ"מ הגט בטל מדאורייתא ואין חילוק בין רפואתו לבין אין רפואתו בידן וכ"פ בש"ג וכתב אפי' לכהונה אינו פוסל אלא המחבר מחלק לדעת הרמב"ם בין אם סמ' בידן לבין אם אין סמ' בידן ואין נראה.

³⁴ ויותר מסתבר דהרמב"ם ס"ל כשהיה בדעתו בעת שצוה לכתוב אף על גב שנשתמה בעת הכתיבה ונתינה מדאורייתא מגורשת אלא מדרבנן פסול לכן אפי' לר' יוחנן אינו אלא פסול מדרבנן ואפי' אין סמ' בידו וכן כתב ב"ח וחי"מ ובוזה ניהא הא דאין צריך בדיקה כשנשחט בו רוב סימנים כמ"ש ס"ס ולא היישינן שמא נשתמה אף על גב בעת שרמוז לכתוב אין חשש כל כך שנשתמה כמ"ש בתו' מ"מ למה לא היישינן שמא בעת הכתיבה ונתינה נשתמ' אלא משום דאינו אלא מדרבנן לא היישינן לזה. חי"מ שם ב ב"ש שם ג, אולם עיין תורת גיטין ג שם שרוב הפוסקים חולקים וס"ל אפילו דסמ' בידן בטל מדאורייתא כל שמהוסר מעשה לרפואתו, וגם הב"ש בעצמו בס"ק ה' סיים דאין להקל ולומר שהוא מדרבנן.

³⁵ שו"ע ונו"כ שם קכא ז ח

³⁶ ב"ש שם יא

תרומות והנצחות – בנק הדואר חי"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

עוד התבאר שם שאדם ששחטו בו שני סימנים או רובן³⁷, אפילו עמד וברח מעידין עליו שמת שודאי סופו למות, וכן כל כיוצא בזה מדברים שאי אפשר שיחיה אלא ימות מיד בזמן קרוב, הרי אלו מעידין עליו.

יב. שחט בו שנים או רוב שנים ה"ז אינו גולה ... חיישינן שמא הרוח בלבלתו אי נמי הוא קירב את מיתתו ... דשחטיה בביתא דשישא ופירכס אי נמי דשחטיה בברא ולא פירכס

אין הרוצח בשגגה³⁸ גולה אלא אם כן מת הנהרג מיד³⁹, אבל אם הבל בו בשגגה אף על פי שאמדוהו למיתה, וחלה ומת אינו גולה, שמא הוא קירב את מיתת עצמו, או הרוח נכנסה בחבורתו והרגתהו, אפילו שחט בו כל שני הסימנים, ועמד מעט אינו גולה על ידו. וי"א⁴⁰ שלא אמרו הרוח בלבלתו או פרכוסו הרגתו אלא בששחט בו שנים או רוב שנים אבל חבורה אחרת אין הרוח ופרכוס מקרבין את מיתתו

לפיכך אם לא פרכס כלל, או⁴¹ ששחטו במקום שאין הרוח מנשבת בו, כגון בית סתום של שיש הרי זה גולה, וכן כל כיוצא בזה.

יג. נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך כו' וליחוש דלמא שיחיא דלאו נקטיה ... דאמרינן ליה בסירוגינן ... חד לאו ותרין הן ותרין לאו וחד הן ... אומרים לו דברים של

³⁷ שו"ע ונו"כ שם ל

³⁸ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ה הלכה ב

³⁹ וידוע דגזירת הכתוב היא זו דלענין גלות בעינן שימות מיד, משא"כ ברוצח במזיד וכמו שכתבו התוס', ז"ל. מעשה רקח שם

⁴⁰ השנות הראב"ד שם

⁴¹ וקשה דהא לגלות בעינן תרתי דשחטיה בביתא דשישא ולא פירכס וכדמוכח להדיא ממ"ש ברישא, ושמא מ"ם הוא וצ"ל ושחטו ועדיין צ"ע. ואחר העיון נ"ל שסבור הרב דברי שא אינו גולה משום דאיכא תרתי לטיבותא והו"ל בעינן ס"ם דשמא הוא קירב את מיתת עצמו ואת"ל לא קירב שמא הרוח נכנסה בחבורה והרגתהו לפיכך אם לא פירכס כלל אף דשחטיה בברא גולה דאין כאן אלא ספק אחד דשמא בלבלתו הרוח או לא וכן אם שחטהו בביתא דשישא ופירכס גולה דאין כאן אלא ספק אחד שמא קירב את מיתתו או לא ועל הספק גולה. חדושי מים חיים שם

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ימות החמה בימות הגשמים ושל ימות הגשמים בימות

החמה ... בפירי

כבר התבאר לעיל דף סז: אף על פי שאמרנו⁴² שאין כותבין גט לאחד עד שישמעו קולו מפיו שיאמר לסופר כתוב כו' כמו שהתבאר לעיל דף סו: זהו במי שיכול לדבר או בחרש שאינו שומע ואינו מדבר שהוא כשומה לכל דבריו.

אבל בנשתתק שאינו יכול לדבר ושומע בין אם ארעו בפתאומיות ובין אם מתוך מחלה⁴³, וכן אלם שנולד כך מתחלת יצירתו, הוי הרכנת ראשו כמו שמיעת הקול שהוא פקח לכל דבריו, ומכיון שעושה בגופו מעשה המוכיח שמצוה להם שיכתבו ויחתמו ויתנו גט לאשתו, חשיב כאילו מצוה כן בפיו⁴⁴.

הלכך מי שנשתתק ושאלוהו אם ירצה שיכתבו גט לאשתו והרכין בראשו לומר הן, בודקין אותו בדברים אחרים, והוא, ששואלין אותו דברים שראויין להשיב עליהם הן או לאו, אם רואין שדעתו מיושבת עליו שרומזו על תשובת לאו הרכנה כדרך שמרכינין בני אדם לומר לאו, ועל הן עושה הרכנת הן. ועושה כן שלשה פעמים בכל אחת מהן ג' פעמים בהן וג' פעמים בלאו שהם ששה שאלות, אז כותבין ונותנין גט לאשתו, כשמרכין אח"כ הן על שאלת נתינת הגט. וי"א⁴⁵ שאין צריך לחזור ולשאול על נתינת הגט.

אולם לא יבדקו השלש שאלות שראוי לומר עליהם הן, וכן השלשה שראוי לומר עליהן לאו זה אחר זה, דחיישינן שמא שיחת שיגעון אחזתו ומלמדתו

⁴² שו"ע ונו"ב שם ה

⁴³ וכתב מרן הב"י וז"ל כתב הר"ן דאמרינן בירושלמי דמתני' בנשתתק מתוך בוריו אבל אם נשתתק מתוך חוליו דיו פעם א'. אלא שמן התוס' נראה שאפילו שנשתתק מתוך חוליו בעי בדיקה ג"פ וכן דעת כל הפוסקים שכתבו סתם נשתתק ולא חלקו בין מתוך בוריו למתוך חוליו והיבא שלא בדקוהו כדינו וכתבו גט ע"פ הרכנתו ונתנוהו לה הוי ספק מגורשת. גט פשוט שם יח

⁴⁴ ועדיף מכתב ידו דלא מהני לדעת רוב הפוסקים כמו שנתבאר בסימן קכ ה. מ"ז וח"מ שם ה. ופקח שהרכין לדעת רוב הפוסקים מגרשי' אלא לתירוץ א' של הרא"ש אין מגרשין כיון דאפשר לו לדבר. ב"ש שם ו

⁴⁵ מלשון המשנה וכ"כ הרמב"ם והטור וכל הפוסקים משמע שיתנו ללא שישאלו. ומשמע דנותנין לו דין הולה דאע"ג דלא שאלו אותו כ"א על כתיבת הגט ולא שאלוהו על נתינתו כיון שהרכין על כתיבת הגט ובדקוהו כדינו כותבין ונותנין כדין החולה והמסוכן שנתבאר בס"י קמ"א. אבל הרב הלבוש כתב וז"ל אז כותבין ונותנין גט לאשתו וכשמרכין אחר כך על שאלת נתינת הגט עכ"ל. ולא ידעתי מנ"ל לומר כן דמשמעות דברי הפוסקים ראשונים גם אחרונים שכתבו לשון המשנה הרי אלו יכתבו ויתנו משמע דבהרכנת ראשו שהרכין על כתיבת הגט סגי ליתנו לה וא"צ לשאול לו על הנתינה כדין הבריא דצ"ל כתבו ותנו אלא יש לו דין הולה בין נשתתק מתוך חוליו או מתוך בוריו דבכתבו לחוד סגי ליה גט פשוט כג.

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

לומר הן הן הן, או לאו לאו ואינו אומר כן בדעת. כמו שיבוארמ להלן בגמ'
דרף ע: בעזה"ת

וכן אין בודקין אותו בסירונין בחד לאו וחד הן ג' פעמים זה אחר זה,
דחיישינן שמא שיגעון דשיחת סירונין אחזתו⁴⁶, אלא חד הן ותרין לאו, ותרין
הן וחד לאו שואלין אותו⁴⁷, שאין חשש באופן זה⁴⁸. וי"א⁴⁹ שצריך גם
להמתין בין הרכנה לשאלה שעה, ואח"כ חוזרין ושואלים לו שאלה אחרת.

והבדיקה תהיה בכל דבר שירצו הן בדברים אחרים הן בענייני הגט, כגון
ששואלין אותו נכתוב גט לאשתך ואומר הן, וחוזרין לומר לו כן ואומר הן,
ואחר כך שואלין אותו נכתוב גט לאמך או לאחותך או לבתך וכי האי גוונא
ואומר לאו, וחוזרין לומר לו נכתוב גט לאשתך ואומר הן ואחר כך חוזרין
לומר לו נכתוב גט לאמך כו' ואומר לאו. וכן עוד פעם אחת אומרים לו כן
ואמר לאו

ואם רוצים לבודקו בפירות לא יבדקוהו בדברים הנמצאים באותו זמן, אלא
בקיץ שואלין אותו בפירות של חורף, ובהורף שואלין אותו בפירות
הנמצאים בקיץ, כגון ששואלין אותו אם רוצה שילקטום לו עכשיו מן האילן⁵⁰
וכה"ג, אם ישיב הן ודאי שוטה הוא אם אין דרך למצוא אותו המין כך, ואם
ישיב לאו פקח הוא. מיהו גם בזה צריכין לבודקו בתרי לאו וחד הן חד לאו
ותרי הן.

במה דברים אמורים בפירות אבל אם שאלוהו בקיץ אם רוצה ללבוש בגדים
חמים הראוין לחורף ואומר הן, אינו בחזקת שוטה שמא אחזו קור, וכן אם
בחורף משיב הן על בגדי קיץ, יש לתלות שמא אחזו חום ואז הוי הדבר

⁴⁶ לבוש שם וכן בגט פשוט כא

⁴⁷ ובתוס' ובטור מוכח אפי' כששואלי' אותו בסירונין שואלים לו חד הן ותרי לאו חד הן ותרי לאו כי היכא
דלא להוי ג' לאוין רצופים ולא כהמחבר שכתב חד הן ותרי לאוין חד לאו וכו', ורש"י פי' בתרצן הראשון
בסרוני' היינו ששוהה בין שאלה לשאלה וכ"כ רי"ו והנמי"ו ויש להווש לדבריהם. ב"ש שם ז

⁴⁸ דשיגעון כי האי אין דרך להיות בבני אדם ובודאי בדעת נכונה ומיושבת אומר כן

⁴⁹ כ"כ רש"י וכ"כ רבינו ירוחם (סוף נתיב כב) והטור לא כתב שבדקים אותו בסירונין. וכתב מרן שדעתו
דכיון דבדקי' ליה בחד לאו ותרין הן היינו סירונין דאמרו בגמרא. ודעת מרן נראה לפסוק בכאן דתרתני בעי'
דמלבד דבדקי' ליה בחד לאו ותרין הן, בודקין אותו בסירונין דהיינו דמפסיק וממתין בין הרכנה לשאלה. וכן
הוא פירוש סירונין לגבי ק"ש וגבי מגילה, ודלא כדפירש הרב הלבוש דמ"ש מרן סירונין ר"ל מאי דבדקינן
ליה בחד לאו ותרין הן אלא דבדקינן ליה בסרונין וכדכתיב. גט פשוט ב

⁵⁰ לאפוקי שאין שואלין לו סתם אם רוצה פירות ימות החמה בימות הגשמים או איפכא ואומר הן כי זה אפשר
למצוא בכבושין בדבש או בענין אחר כ"כ התוס'. גט פשוט שם כה

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ספק, הילכך לכתחלה אין כותבין הגט על תשובות כאלה דשמא שומה הוא, אבל אם כתבוהו ונתנהו הרי זו ספק מגורשת, דשמא פקה הוא ולא אמר בן אלא משום דאחזו קור או חום⁵¹.

⁵¹ רמ"א ולבוש שם וב"ש ח ונט פשוט כג